

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta annettu asetus on sisällöltään perusteltu ja kattava. Haluamme kuitenkin tuoda esiin muutamia keskeisiä huomioita ja kehittämis ehdotuksia asetuksen käytännön toteutukseen liittyen.

Ensinnäkin on tärkeää huomioida, että arviointikeskustelut tulkin välityksellä ovat erittäin aikaa vieviä ja vaativat merkittävästi resursseja. Suomen kieltä taitamattomien maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelu edellyttää huomattavasti enemmän resursseja kuin kantasuomalaisten tai pitkään maassa olleiden asiakkaiden palvelu. Tämä on otettava huomioon resurssien suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Nykyisen lainsäädännön mukaisia palveluprosessin aikamääreitä ja paikkavaatimuksia ei ole käytännössä pystytty täysin toteuttamaan. Tapaamisia on järjestetty huomattavasti enemmän puhelimitse kuin mitä lain henki edellyttää. Tämä on johtunut käytännön rajoituksista ja resurssipulasta.

Kun kotoutumisaika lyhenee, aikapaineet kasvavat entisestään. On äärimmäisen tärkeää, että kaikki prosessin osat ovat saatavilla ilman viiveitä. Tämä koskee erityisesti työllisyysasiantuntijoiden, tulkkien, testien ja koulutusten saatavuutta.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Uudenmaan TE-toimisto pitää monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta annettua asetusta järkevänä ja hyvin perusteltuna. Asiakkaiden kokemukset osoittavat, että yhteiskuntaorientaatio on motivoinut heitä ja he ovat olleet tyytyväisiä koulutukseen. Tämä koulutus

on myös edistänyt heidän menestystään kotoutumiskoulutuksessa. Palvelun tullessa pakolliseksi olisi erityisen tärkeää kiinnittää huomiota valtakunnallisesti osaavan opetushenkilöstön riittävyyteen.

Yhteiskuntaorientaatiokoulutuksen laadun varmistaminen on keskeisen tärkeää. Laadun takaamiseksi ja resurssien säästämiseksi olisi hyvä, että koulutusmateriaalit kehitetään keskitetysti. Keskitetty materiaalien kehittäminen varmistaisi yhtenäisen ja korkealaatuisen koulutussisällön koko maassa.

Uudenmaan TE-toimisto pitää tärkeänä, että koulutuksen laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Olisikin tärkeää, että laadunvarmistusmenetelmät määritellään selkeästi asetuksessa. Tämä voisi sisältää esimerkiksi koulutusmateriaalien säännöllisen päivittämisen, kouluttajien koulutuksen tason ja koulutuksen vaikuttavuuden seurannan.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Ei lausuttavaa

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Uudenmaan TE-toimisto haluaa korostaa, että tulkitsemisen kustannusten vähentämisessä on huomioitava riittävät varat. Mikäli tulkitsemiseen ei osoiteta tarvittavia resursseja, voi vieraskielisten asiakkaiden oikeusturva vaarantua merkittävästi.

Muilta osin Uudenmaan TE-toimistolla ei ole huomautettavaa asetuksesta.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Uudenmaan TE-toimisto pitää kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista annettua asetusta erinomaisena. Tietovarannon luominen on erittäin kannatettavaa, sillä se edistää nopeaa palvelua ja sujuvaa yhteistyötä eri organisaatioiden välillä.

Tietovaranto parantaa asiakkaan tietoturvaa merkittävästi, koska asiakkaan tietoja ei tarvitse jakaa esimerkiksi sähköpostitse tai etsiä hänen asioitaan hoitaneita henkilöitä eri organisaatioista.

On kuitenkin tärkeää, että tietovarannon käyttöoikeudet ja käytettävyys ovat mahdollisimman sujuvia. Tähän liittyen Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että nykyinen TYP-järjestelmä, joka toimii osittain vastaavalla idealla, ei ole ollut täysin ongelmaton. Esimerkiksi TE-toimiston asiantuntijat ovat aikaisemmin joutuneet toimimaan "kirjaajina" kuntien puolesta ennen hyvinvointialueiden perustamista. Lisäksi joillakin hyvinvointialueilla TYP-järjestelmän käyttö aloitettiin vasta yli vuoden kuluttua hyvinvointialueen perustamisesta.

Uudenmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan olisi kannatettavaa, että uusi tietovaranto otettaisiin käyttöön valtakunnallisesti samanaikaisesti kaikilla alueilla ja mahdolliset käyttöoikeuksiin ja käytettävyyteen liittyvät ongelmat ratkaistaan viipymättä. Tämä varmistaa järjestelmän toimivuuden ja tehokkuuden alusta alkaen.

Muut huomiot

Uudenmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksista kotoutumislain mukaisiksi asetuksiksi.

Janne Nyman, lakimies, Uudenmaan TE-toimisto

Stenroos Helena
Uudenmaan TE-toimisto